

Univerza v Mariboru

Knjižnični sistem
Univerze v Mariboru

Položaj knjižnic UM v ekosistemu znanja

Strategija razvoja knjižničnega sistema Univerze v Mariboru
2026–2030

Pripravila Delovna skupina za pripravo strateškega razvojnega dokumenta knjižnične dejavnosti na UM, imenovana na 3. redni seji Komisije za knjižnični sistem, dne 15. 6. 2023: Mojca Garantini (Miklošičeva knjižnica - FPNM, Filozofska fakulteta), Sandra Kurnik Zupanič (Univerzitetna knjižnica Maribor), mag. Dunja Legat (Univerzitetna knjižnica Maribor, predsednica Komisije za knjižnični sistem), Ines Luetič Gusel (Center za knjižnično-informacijsko dejavnost, Ekonomsko-poslovna fakulteta).

Lektura: Martina Prezelj Mlakar

Fotograf: Janez Klenovšek

Izhodišča za pripravo strateškega razvojnega dokumenta knjižnične dejavnosti na UM so bila predstavljena na 4. redni seji Komisije za knjižnični sistem, dne 28. 9. 2023.

Dokument z naslovom **Položaj knjižnic UM v ekosistemu znanja**, STRATEGIJA RAZVOJA KNJIŽNIČNEGA SISTEMA UNIVERZE V MARIBORU (2026–2030):

- predstavljen in obravnavan na 10. seji Strokovnega telesa vodij knjižnic članic UM, dne 10. 12. 2025, zbiranje pripomb je potekalo do 30. 12. 2025;
- predstavljen, obravnavan in potrjen na Konstitutivni seji Komisije za knjižnični sistem, dne 19. 2. 2026;
- sprejet na 31. redni seji Senata Univerze v Mariboru, dne 24. 3. 2026.

Povzetek

Knjižnice Univerze v Mariboru (Knjižnice UM) vstopajo v novo obdobje, v katerem ostajajo ključni akterji v ekosistemu odprtega znanja. Strategija 2026–2030 določa razvojne smeri, ki krepijo vlogo knjižnic v akademskem prostoru, spodbujajo odprto znanost, digitalno preobrazbo in informacijsko pismenost ter utrjujejo sodelovanje znotraj univerzitetne skupnosti.

V prihodnjih petih letih bodo knjižnice UM:

- okrepile povezanost knjižničnega sistema Univerze v Mariboru in utrdile koordinacijsko vlogo Univerzitetne knjižnice Maribor;
- razvile enotno digitalno vstopno točko za dostop do študijskih virov in spodbudile ustvarjanje odprtih izobraževalnih virov;
- razvile inovativne pristope sodelovanja v študijskem procesu univerze z uporabo knjižničnih virov;
- sistematično podpirale odprto znanost, s poudarkom na objavljanju v odprtem dostopu in ravnanju z raziskovalnimi podatki;
- izboljšale informacijsko in digitalno pismenost študentov in raziskovalcev;
- razširile in nadgradile kompetence strokovnih knjižničarskih delavcev prihodnosti;

Knjižnice UM bodo do leta 2030 delovale kot digitalno preoblikovane, trajnostne in povezane visokošolske knjižnice, ki:

- povezujejo znanost, izobraževanje, kulturo in inovacije;
- spodbujajo odprto znanost in podatkovno kulturo;
- razvijajo informacijsko pismenost in vseživljenjsko učenje;
- nudijo navdihujoče fizične in virtualne prostore za študij, sodelovanje in ustvarjanje.

Z natančno opredeljenimi cilji, ukrepi in kazalniki uspeha ta strategija utemeljuje knjižnice UM kot partnerice pri uresničevanju Strategije Univerze v Mariboru 2021–2030, ki s sodobnimi storitvami podpirajo inovacijski ekosistem univerze.

Poslanstvo

Knjižnice UM zagotavljajo podporne storitve ter temeljno in aktualno knjižnično gradivo in druge informacijske vire ne glede na lastništvo in nosilce informacij. Svoj razvoj usmerjajo v izpolnjevanje poslanstva in ciljev Univerze v Mariboru in ga usklajujejo z razvojem pedagoških, znanstvenoraziskovalnih, strokovnih in umetniških področij Univerze v Mariboru. So ključna podstat za ustvarjalnost, inovativnost in napredek akademske skupnosti Univerze v Mariboru. Podpirajo učenje in poučevanje, raziskovanje, spodbujajo inovacije in sodelovanje, ohranjajo znanje in kulturno dediščino. Zavezane so k ustvarjanju vključujočega in prijaznega okolja za vse uporabnike, podpirajo odprtost informacijskih virov in prostorov, saj je njihovo poslanstvo zagotoviti dostopnost knjižničnih virov in storitev. Povezanost knjižničnega sistema Univerze v Mariboru je temelj kakovosti knjižničnih storitev Univerze v Mariboru. Knjižnice so braniki družbenih vrednot in zagovornice sodelovanja, povezovanja, širjenja in deljenja znanja ter spoštovanja različnosti.

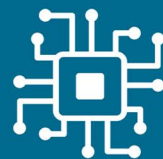
Vizija

Knjižnice UM so in bodo dinamičen organizem, ki je dovzeten za spreminjajoče se cilje in potrebe Univerze v Mariboru in okolja, v katerem delujejo. Knjižnice bodo spodbujale in gradile kulturo radovednosti in odkrivanje neznanega. Z vseživljenjskim izobraževanjem in z odzivnostjo na razvoj in spremembe akademskega okolja Univerze v Mariboru so nepogrešljiv partner pri uresničevanju ciljev Univerze v Mariboru ter pri osebni, strokovni in znanstveni rasti uporabnikov.

Temeljne vrednote

- **Odprtost** – Spodbujajo odprt dostop, odprto znanost in pregledno sodelovanje.
- **Odličnost** – Prizadevajo si za najvišje standarde storitev in uveljavljajo visoke standarde poklicne dejavnosti.
- **Vključenost** – Zagotavljajo enake možnosti za vse uporabnike in zaposlene, neprestano izboljšujejo delovni proces, postopke in storitve za izpolnitev pričakovanj uporabnikov.
- **Inovativnost** – Odgovorno sprejemajo, oblikujejo in vpeljujejo nove tehnologije.
- **Trajnost** – Delujejo etično in so okoljsko ozaveščene.
- **Partnerstvo** – Vzpostavljajo partnerstva znotraj in izven matične inštitucije za opolnomočenje učenja, raziskovanja in ustvarjalnosti z zagotavljanjem enakopravnega dostopa do informacij, s podpiranjem odprte znanosti ter spodbujanjem digitalne in informacijske pismenosti v vključujočem, inovativnem in trajnostnem okolju.

Univerzitetna knjižnica Maribor

Gospejna ulica 10, 2000 Maribor

2. Ekonomsko-poslovna fakulteta

/ Center za knjižnično-informacijsko dejavnost
Razlagova ulica 14 2000 Maribor

3. Knjižnica tehniških fakultet

Fakulteta za elektrotehniko, računalništvo in informatiko,
Fakulteta za strojništvo, Fakulteta za gradbeništvo, prometno
inženirstvo in arhitekturo, Fakulteta za kemijo in kemijsko
tehnologijo
Smetanova ulica 17 , 2000 Maribor

4. Miklošičeva knjižnica - FPNM

Filozofska fakultete, Pedagoška fakultete, Fakultete za
naravoslovje in matematiko
Koroška cesta 160, 2000 Maribor

5. Fakulteta za zdravstvene vede

/ Knjižnica
Žitna ulica 15, 2000 Maribor

6. Pravna fakulteta

/ Knjižnica Mirka Ilešiča
Mladinska ulica 9, 2000 Maribor

7. Medicinska fakulteta

/ Knjižnica
Taborska ulica 8, 2000 Maribor

8. Fakulteta za turizem

/ Knjižnica
Cesta prvih borcev 36, 8250 Brežice

9. Fakulteta za energetiko

/ Knjižnica
Hočevarjev trg 1, 8270 Krško

10. Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede

/ Knjižnica
Pivola 10, 2311 Hoče

Fakulteta za logistiko

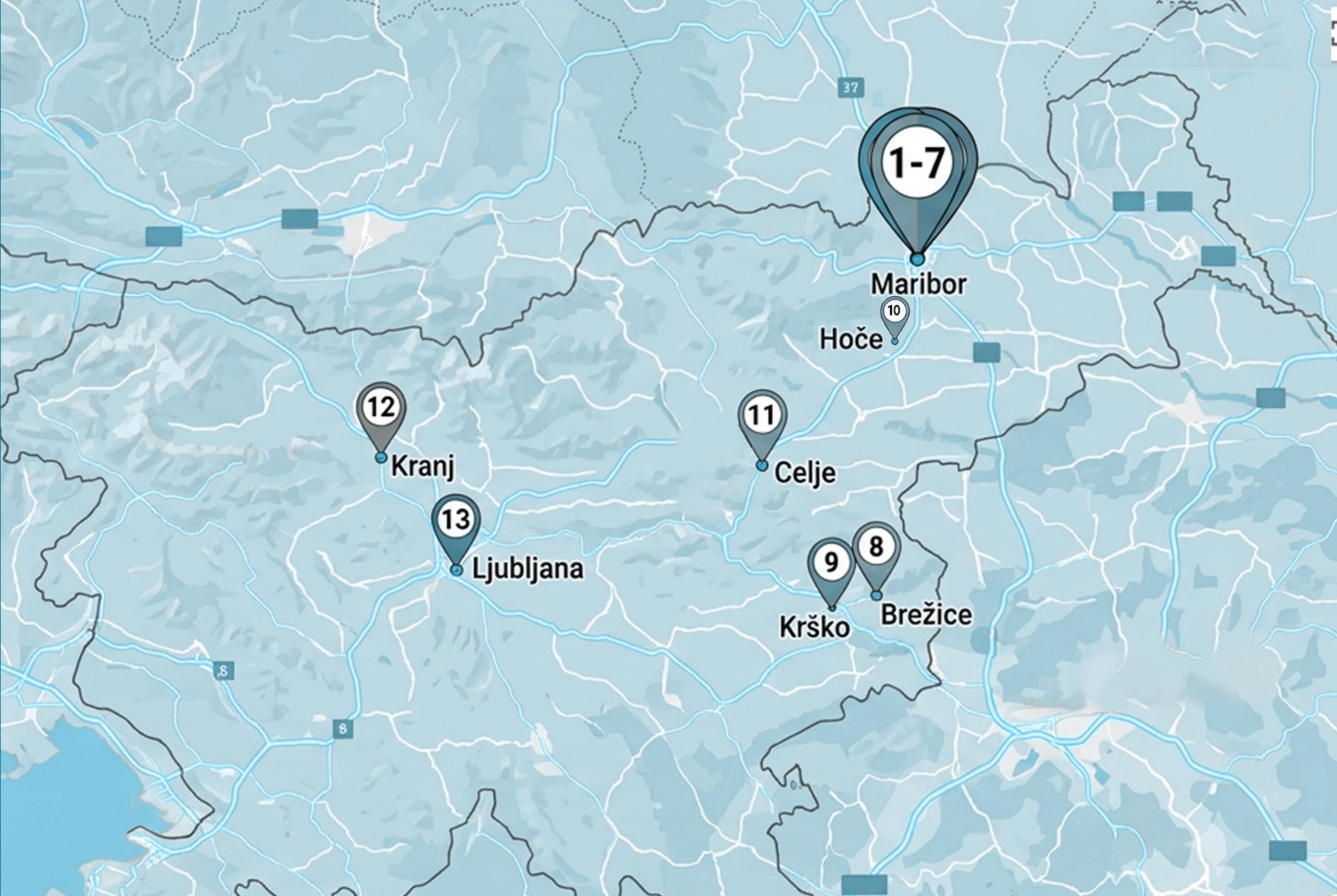
/ Knjižnica
Mariborska cesta 7, 3000 Celje

12. Fakulteta za organizacijske vede

/ Knjižnica
Kidričeva cesta 55A, 4000 Kranj

13. Fakulteta za varnostne vede

/ Knjižnica
Kotnikova ulica 8, 1000 Ljubljana

Strateški cilji 2026–2030

Uvod

Visokošolske knjižnice morajo svoj položaj »srca univerze« dandanes ponovno spodbuditi z odločnejšim in aktivnejšim delovanjem. Če je bila ta vloga še pred desetletjem samoumevna, je danes nastopil čas, ko morajo knjižnice ob zavedanju hitro spreminjajočega se visokošolskega prostora zavzeti odzivnejšo vlogo pri soustvarjanju učinkovitih razmer za študij, poučevanje in raziskovanje v akademskem okolju. Prihodnost visokošolskih knjižnic temelji na sodelovanju, povezovanju in preobrazbi. Ključnega pomena so enotni in v določenih primerih tudi integrirani pristopi k razvoju dejavnosti knjižnic – načrtni razvoj kompetenc strokovnih knjižničarskih delavcev, poznavanje pričakovanj akademske skupnosti in prilagajanje storitev uporabnikom, racionalizacija segmentov delovanja knjižnic, zasnova knjižničnih prostorov po meri uporabnika – pri čemer je dejavnost knjižnic UM usmerjena k uporabniku.

Krepitev partnerstev med knjižnicami UM ter med njimi in matičnimi ustanovami je temelj za uspešno soočanje z izzivi in za samozavestno sprejemanje novih priložnosti. Trajni uspeh knjižnic je odvisen od proaktivnega prilagajanja, nenehnega učenja, zavezanosti k transparentnosti in zaupanju ter od poglobljenega poznavanja institucionalnega, nacionalnega in mednarodnega okolja, v katerih knjižnice delujejo. Le tako lahko knjižnice učinkovito odgovarjajo na potrebe uporabnikov in ostanejo ključna središča izobraževanja, raziskovanja in poučevanja. S premišljenimi inovacijami in skupno rastjo lahko knjižnice ohranijo in okrepijo svoj pomemben trajni vpliv v dinamičnem akademskem prostoru.

PODROČJE 1

Krepitev povezljivosti knjižničnega sistema Univerze v Mariboru

Knjižnice UM so povezane v Knjižnični informacijski sistem Univerze v Mariboru (KISUM). UKM ima osrednjo in koordinacijsko vlogo v sistemu, k čemur jo zavezuje Statut Univerze v Mariboru (UL RS, št. 100/23 – uradno prečiščeno besedilo - UPB 14 s sprem. in dopol. 31/24, 110/24 in 86/25) in Zakon o knjižničarstvu (Zknj-1; UL RS, št. 87/01, 96/02 – ZUIK in 92/15). Koordinacija poteka na področjih nabave in ponudbe knjižničnega gradiva, organiziranja in usklajevanja delovanja medknjižnične izposoje, hranjenja in izločanja knjižničnega gradiva na univerzi, izdelave bibliografij visokošolskih učiteljev, znanstvenih delavcev in visokošolskih sodelavcev UM, pridobivanja in obdelave obveznih izvodov gradiv, ki nastajajo in so objavljena v okviru univerze (vključno z diplomskimi, magistrskimi in doktorski deli), usklajevanja izvedbe programov izobraževanja uporabnikov, nudenja strokovne pomoči knjižničnim strokovnim delavcem in pri opravljanju domoznanske dejavnosti za mesto in širšo regijo. UKM je v okviru svojega strateškega načrta koordinacijo učinkovito povezala na področjih organiziranosti delovnih postopkov in dodala področja, ki jih Zknj-1 še ne uvaja, uvajajo pa jih Strokovni standardi in priporočila za visokošolske knjižnice (za obdobje od 1. junija 2021 do 31. maja 2030). To so informacijska pismenost, s poudarkom na kritičnem vrednotenju informacij, pomoč in svetovanje uporabnikom pri njihovem delovanju po načelih odprte znanosti, pomoč in svetovanje uporabnikom pri upravljanju z raziskovalnimi podatki ter pri uporabi raziskovalnih infrastruktur ipd. Nov pomen koordinaciji knjižničnega sistema UM daje tudi organizacijska nadgradnja ključnih področij, kot sta celovit razvoj knjižnične dejavnosti na univerzi ter svetovanje in strokovna pomoč vsem sodelavkam in sodelavcem v knjižnicah UM na teh razvojnih področjih. Knjižnice morajo najprej zagotoviti temeljni pogoj, to je izpolnjevanje minimalnih številčnih vrednosti in drugih pogojev na podlagi Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične javne službe (UL RS, št. 28/23).

V funkcionalno povezanem knjižnično-informacijskem sistemu univerze obstajajo priložnosti za izboljšave. Krepitev učinkovite, usklajene in prepoznavne mreže knjižnic UM, ki deluje kot enoten sistem storitev, procesov in vrednot, je usmeritev, ki ji bodo sledile v prihodnosti. Utrdila bo koordinacijsko vlogo osrednje univerzitetne knjižnice, krepila knjižnice na članicah UM in izboljšala sodelovanje med knjižnicami na vseh organizacijskih ravneh.

CILJ 1

Izpolnitev pogojev visokošolskih knjižnic za izvajanje knjižnične javne službe

Ukrepi:

- 1.1 Predlog dopolnitev in sprememb Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične javne službe.
- 1.2 Izdelava priporočil za nadgradnjo dejavnosti knjižnic UM z namenom izpolnjevanja pogojev za izvajanje knjižnične javne službe.

Ključni kazalnik uspešnosti (KPI)

KPI 1: Izdane odločbe o izpolnjevanju pogojev izvajanja knjižnične javne službe za vse knjižnice UM (maj 2027).

CILJ 2

Krepitev povezljivosti na temeljih skupnih uporabniških storitev

Ukrepi:

- 2.1 Na podlagi analize dejavnosti knjižnic UM izdelava elaborata o potencialu knjižnic kot inovativnih, vključujočih in trajnostnih prostorov učenja in raziskovanja ob upoštevanju strokovnih standardov in priporočil za visokošolske knjižnice.¹

2.2 Uvedba prevzemnih mest za knjižnično gradivo na vseh lokacijah knjižnic UM in na lokacijah Študentskih domov.

2.3 Vzpostavitev enotnega digitalnega portala knjižnic UM kot enotne vstopne točke za uporabnike storitev knjižnic UM; enotna predstavitev uporabniških storitev in vizualne identitete knjižničnega sistema UM; priprava skupnih promocijskih materialov, izvedba skupnih promocijskih akcij.

Ključni kazalnik uspešnosti (KPI)

KPI 2: Izdelan elaborat o potencialu knjižnic kot inovativnih, vključujočih in trajnostnih prostorov učenja in raziskovanja (marec 2027).

KPI 3: Uvedeno vsaj eno prevzemno mesto na lokaciji članice UM (prototip, ocena finančnega vložka; september 2027).

KPI 4: Vzpostavljen portal knjižnic UM kot enotne vstopne točke (december 2026).

CILJ 3

Enovita rešitev za hranjenje knjižničnega gradiva v fizični obliki na Univerzi v Mariboru, ki podpira optimizacijo fizičnega prostora in dolgoročno upravljanje knjižničnih zbirk

Ukrepi:

- 3.1 Aktiven pristop k vzpostavitvi dislociranega skladišča knjižničnega gradiva v lasti Univerze v Mariboru.

Ključni kazalnik uspešnosti (KPI)

KPI 5: Vzpostavljeno centralno skladišče knjižničnega gradiva knjižnic UM (oktober 2029).

¹ https://www.gov.si/assets/ministrstva/MK/DEDISCINA/NSKD/Drugi-dokumenti-in-gradiva/STANDARDI_VK_2021_OBJAVA_prelom.pdf

PODROČJE 2

Knjižnice – deležniki digitalne preobrazbe v visokošolskem prostoru

Danes uporabniki knjižnic (študenti, visokošolski učitelji in raziskovalci) pričakujejo neomejen dostop do elektronskih publikacij, predvsem z dostopom na daljavo in od doma, zato pri nakupu knjižničnega gradiva zasledujemo načelo »najprej digitalno«, čeprav je povpraševanje po tiskanih knjižničnih gradivih še vedno prisotno in potrebno. Za uravnoteženje teh potreb znotraj proračunskih omejitev je pomembna analiza trendov izposoje in vzorcev uporabe knjižničnega gradiva, saj lahko na podlagi analize podatkov izboljšamo strategijo nabave knjižničnega gradiva in izboljšamo uporabniško izkušnjo. Knjižnice uravnavajo te potrebe z enakovrednim vzdrževanjem uporabniških storitev v fizičnem in virtualnem svetu. Širijo digitalne zbirke in ohranjajo zalogo fizičnega knjižničnega gradiva. Potrebe po fizični knjigi se med znanstvenimi disciplinami sicer razlikujejo. Pri tem bodo upoštevana tudi načela raznolikosti, enakosti in vključenosti v skladu z načeli internacionalizacije in enakopravnega zagotavljanja pogojev za kakovostno izobraževanje ter vseživljenjsko učenje za vsakogar na Univerzi v Mariboru. Načela poudarjajo izobraževalno vlogo knjižnic z nabavo informacijskih virov, ki zasledujejo cilje trajnostnega razvoja družbe v skladu z Agendo 2030 Organizacije združenih narodov. Enako pomembna je tudi prioriteta nabava študijskega gradiva in vzpostavitev enotne digitalne vstopne točke do obvezne in priporočene študijske literature. Zavedanje, da uporabniki najprej iščejo elektronske informacijske vire na spletu, najpogosteje s pomočjo Google iskalnika in nato s sistemom upravljanja s predpisano študijsko literaturo (ang. Reading List Management System), postavlja pred visokošolske knjižnice izziv organizacije znanja.

Za gradnjo institucionalne vrednosti je pomembno združevanje tehnologije in osredotočenosti na uporabnika. Ker tehnologija spreminja raziskovanje, poučevanje, učenje in institucionalne prioritete, bodo knjižnice UM razvile vlogo zanesljivih vodnikov v ekosistemu znanja. S spremembami v načinu, kako ljudje dostopajo do informacij, uporabljajo prostor in komunicirajo z digitalnimi viri, lahko knjižnice zagotavljajo nove priložnosti tudi z uvajanjem orodij umetne inteligence v knjižnične informacijske sisteme in podporne storitve. Umetna inteligenca je del digitalne preobrazbe, ki lahko izboljšuje rezultate iskanja, poenostavlja upravljanje metapodatkov in avtomatizira rutinska opravila. V tem kontekstu so pomembne tudi t. i. pametne knjižnice ali vsaj pametne učilnice, ki bi morale najti svoj prostor tudi v knjižnicah.

CILJ 4

Vrednotenje knjižničnih zbirk knjižnic UM skozi prizmo potreb uporabnikov, dostopnosti in enakih možnosti

- 4.1 Oblikovanje kriterijev za izbor gradiva po načelih enakih možnosti, internacionalizacije, družbene pravičnosti in trajnostnega razvoja družbe, v skladu z Agendo 2030 Organizacije združenih narodov.
- 4.2 Prenova Dokumenta o upravljanju, izgradnji in razvoju knjižnične zbirke ter zagotavljanju dostopa do elektronskih informacijskih virov knjižnic UM.
- 4.3 Krepitev družbene odgovornosti uporabnikov s promocijo izbranega knjižničnega gradiva.

Ključni kazalnik uspešnosti (KPI)

KPI 6: Izdelani kriteriji za izbor gradiva po načelih enakih možnosti, internacionalizacije, družbene pravičnosti in trajnostnega razvoja družbe (oktober 2026).

KPI 7: Dopolnjen Dokument o upravljanju, izgradnji in razvoju knjižnične zbirke ter zagotavljanju dostopa do elektronskih informacijskih virov knjižnic UM (februar 2027).

KPI 8: Vzpostavljen skupni načrt knjižnic UM za promocijo izbranega gradiva po načelih enakih možnosti, internacionalizacije, družbene pravičnosti in trajnostnega razvoja družbe (februar 2028).

CILJ 5

Celovito zagotavljanje dostopnosti do študijske literature z enotno digitalno vstopno točko – Skriptarnica Univerze v Mariboru

Ukrepi:

- 5.1 Priprava predloga Pravilnika o študijskem gradivu na Univerzi v Mariboru.
- 5.2 Vzpostavitev univerzitetne spletne učne zbirke Skriptarnica.

Ključni kazalnik uspešnosti (KPI):

KPI 9: Sprejet Pravilnik o študijskem gradivu na Univerzi v Mariboru (junij 2026).

KPI 10: Vzpostavljena univerzitetna spletna učna zbirka (september 2026).

CILJ 6

Pametni digitalni in fizični prostori v knjižnicah UM

Ukrepi:

- 6.1 Izdelava seznama ključne IKT-opreme in tehnologije za nadgradnjo sodobne opremljenosti knjižnic UM in storitev.
- 6.2 Uvedba orodij umetne inteligence v knjižnično-informacijski sistem in podporne storitve.
- 6.3 Razvoj načrta za postopke varovanja in trajnega ohranjanja ter zmanjšanja možnosti poškodb in uničenja v primeru naravnih in drugih nesreč, ki zajema tako digitalne kot fizične zbirke.

Ključni kazalnik uspešnosti (KPI):

KPI 11: Izdelan seznam ključne IKT-opreme in tehnologije (marec 2027).

KPI 12: Uvedeno vsaj eno orodje UI v knjižnično-informacijski sistem za izboljšanje uporabniške izkušnje (marec 2028).

KPI 13: Izdelane smernice in načrt za postopke varovanja in trajnega ohranjanja ter zmanjšanja možnosti poškodb in uničenja v primeru naravnih in drugih nesreč za poslovanje knjižnic UM (marec 2029).

PODROČJE 3

Krepitev podpore študiju, poučevanju in raziskovanju, osredotočene na izzive sedanje družbe

Strategija razvoja Slovenije 2030 izpostavlja, da bo skupnost dosegla zastavljene cilje z vseživljenjskim učenjem in usposabljanjem kot vrednotama, ki krepiata ustvarjalnost, inovativnost, kritično razmišljanje, odgovornost in podjetništvo. Z vključitvijo teh vsebin v programe izobraževanja, z razvijanjem znanj in spretnosti za življenje in delo, z izboljšanjem npr. bralne, digitalne, medijske in drugih pismenosti, z opolnomočenjem uporabnikov za uporabo najnovejših tehnologij, z uveljavitvijo koncepta trajnostnega razvoja, aktivnega državljanstva in etičnosti kot enega od načel vzgoje in izobraževanja, so knjižnice s svojo izobraževalno vlogo zelo pomemben deležnik. Z razvojem digitalnih tehnologij in z vplivom le-teh na spremembe medijske krajine postaja pojav oblikovanja in širjenja napačnih, zavajajočih in lažnih informacij globalni problem sodobnih družb. Zato je informacijsko opismenjevanje in zagotavljanje dostopa do zanesljivih in verodostojnih informacij pri pridobivanju, izboru, vrednotenju in uporabi informacij za ustvarjanje novega znanja izjemno pomembno. Učno okolje zahteva informacijsko pismenega študenta, ki se je sposoben posvetiti reševanju problemov, zmora v tem procesu kritično razmišljati in premore sposobnost uporabe informacijskih virov. Visokošolski zavodi bi morali omogočati in spodbujati sodelovanje strokovnih knjižničarskih delavcev pri poučevanju

informacijske pismenosti, saj med temeljne storitve visokošolske knjižnice sodijo referenčne storitve, usmerjanje uporabnikov k uporabi knjižnice in informacijskih virov ter izvajanje izobraževalnih oblik kot odziv na spremembe v družbi in visokošolskem prostoru. Danes študenti potrebujejo kompetence na področjih digitalne, medijske, kritične, UI-pismenosti in etične rabe informacijskih virov, trajnostnega razvoja ter okoljske pismenosti, s poudarkom na kritični presoji in odgovorni rabi informacijskih virov.

CILJ 7

Oblikovanje izobraževalnega programa, ki bo krepil odgovorno rabo informacijskih virov

Ukrepi:

- 7.1 Vzpostavitev skupne ponudbe izobraževalnih vsebin, tudi v angleškem jeziku, v okviru portala knjižnic UM, kot integralni del skupnega portala knjižnic UM kot enotne vstopne točke.
- 7.2 Priprava metodologije merjenja vpliva informacijskega opismenjevanja na stopnjo informacijske pismenosti in uspešnosti študentk in študentov.
- 7.3 Izdelava predloga sistemske umestitve informacijskega opismenjevanja in vseživljenjskega učenja v redne študijske programe in v programe obštudijske dejavnosti na UM.

Ključni kazalnik uspešnosti (KPI):

KPI 14: Vzpostavljena skupna ponudba izobraževalnih vsebin (november 2027).

KPI 15: Izvedeno merjenje učinka informacijskega opismenjevanja vsaj enkrat v strateškem obdobju (junij 2029).

KPI 16: Izdelan predlog sistemske umestitve informacijskega opismenjevanja in vseživljenjskega učenja v redne študijske programe in v programe obštudijske dejavnosti (marec 2028).

Odprta znanost je odgovorna znanost, saj spodbuja sodelovanje, povezovanje, deljenje in ponovno uporabo znanja za razvoj družbe nasploh. Pomeni nov pristop k znanstvenemu procesu, ki temelji na sodelovalnem delu, novih načinih razširjanja znanja z uporabo digitalnih tehnologij in računalniških zmogljivosti ter sodelovalnih orodij. Vključuje odprti dostop do znanja, tj. publikacij,

raziskovalnih podatkov, izobraževalnih virov, metodologij, programske in strojne opreme in druge ustrezne infrastrukture. Izpostavljeni sta pomembni področji, kot sta ravnanje z raziskovalnimi podatki in občanska znanost. Uvajanje raziskovanja po načelih odprte znanosti je spodbudilo tudi razmišljanje o spremembi vrednotenja znanstvene odličnosti in spodbuja prehod iz pretežno kvantitativnega v kvalitativno ocenjevanje znanstvene uspešnosti. Univerza v Mariboru je sprejela politiko odprte znanosti, vzpostavlja sistem ravnanja z raziskovalnimi podatki in je dejavna na vseh področjih odprte znanosti. Knjižnice UM pri tem delujejo kot ključno podporno okolje.

CILJ 8

Vzpostavljena podpora pri ravnanju z raziskovalnimi podatki po načelih odprte znanosti

Ukrepi:

- 8.1 Krepitev vloge strokovnih knjižničarskih delavcev kot podatkovnih specialistov in podpornih strokovnjakov za odprto znanost.
- 8.2 Vzpostavitev sistematičnega zbiranja ustreznih podatkov za spremljanje napredka na področju odprte znanosti na Univerzi v Mariboru in v slovenskem okolju.
- 8.3 Vzpostavitev in nadgradnja procesov dela v povezavi z infrastrukturami za podporo odprti znanosti.

Ključni kazalnik uspešnosti (KPI)

KPI 17: Izvedba programa za usposabljanje strokovnih knjižničarskih delavcev v knjižnicah UM za podporo ravnanju z raziskovalnimi podatki (september 2027).

KPI 18: Izdelan proces dela za sistematično zbiranje ustreznih podatkov za spremljanje napredka na področju odprte znanosti na Univerzi v Mariboru in v slovenskem okolju (junij 2026).

KPI 19: Vzpostavljeni procesi dela za Preprints UM in DKUM Data (november 2026).

PODROČJE 4

Kadrovski razvoj in kompetence prihodnosti

Razvoj strokovnih kompetenc in optimizacija delovnih procesov sta ključna za dolgoročni uspeh, stabilnost in trajnostno naravnost knjižnic UM. Strokovni knjižničarski delavci so nenehno pred izzivi pridobivanja novih znanj. Spreminjajoče se okolje visokošolskega izobraževanja, znanstvenega komuniciranja, odprte znanosti in intenziviranje delovanja na daljavo oblikuje potrebe po novih znanjih, kompetencah in ne nazadnje tudi novih poklicnih profilih. Če so se knjižničarji v preteklosti specializirali za posamezna delovna področja, danes okolje in uporabniki od strokovnih knjižničnih delavcev pričakujejo veliko mero interdisciplinarnosti in suverenosti. Da bodo lahko učinkovito odgovorili na pričakovanja okolja, bodo opredelili kompetence zaposlenih v knjižnici prihodnosti in omogočili njihovo pridobivanje. Pozornost morajo posvetiti sistematičnemu razvoju strokovnih delavcev knjižnic UM in vzgoji naslednikov, predvsem na strokovnih in vodstvenih položajih. Ob upoštevanju zakonodaje, strokovnih standardov in priporočil ter drugih aktov morajo izdelati kadrovske projekcije za vse knjižnice UM do leta 2030.

CILJ 9

Razvoj kariernih poti strokovnih knjižničarskih delavcev

Ukrepi:

- 9.1 Analiza obstoječih kompetenc zaposlenih v knjižnicah UM in prepoznavanje ter oblikovanje potrebnih kompetenc.
- 9.2 Izdelava kadrovske projekcije na ravni knjižničnega sistema UM.

Ključni kazalnik uspešnosti (KPI):

KPI 20: Izdelana analiza kompetenc zaposlenih v knjižnicah UM in prepoznavanje ter oblikovanje potrebnih kompetenc (september 2026).

KPI 21: Izdelana kadrovska projekcija na ravni knjižničnega sistema UM (junij 2026).

CILJ 10

Strokovni razvoj strokovnih knjižničarskih delavcev za prihodnost

Ukrep:

- 10.1 Razvoj sistema/programa mentorstva na ravni knjižničnega sistema Univerze v Mariboru za novo zaposlene v knjižnicah, ki temelji na rotacijskem učenju med knjižnicami UM.
- 10.2 Spodbujanje mobilnosti in sodelovanja knjižničnih delavcev znotraj evropskih in svetovnih knjižničnih mrež (ERASMUS+, LIBER, IFLA, EBLIDA ipd.).

Ključni kazalnik uspešnosti (KPI)

KPI 22: Vzpostavljen mentorski sistem: uvajanje novih zaposlenih v knjižnicah po sistemu mentorstva na ravni knjižničnega sistema UM (februar 2027).

KPI 23: Vsaj 2 izvedeni mobilnosti knjižničnih delavcev knjižnic UM na podlagi ERASMUS+ programov letno (2026-2030).

PODROČJE

PODROČJE 1 KREPITEV POVEZLJIVOSTI KNJIŽNIČNEGA SISTEMA UNIVERZE V MARIBORU

CILJ	UKREP	KAZALNIK	IZHODIŠČNA/KONČNA VREDNOST KAZALNIKA	ROK IZVEDBE	ODGOVORNOST
CILJ 1: Izpolnitev pogojev visokošolskih knjižnic za izvajanje knjižnične javne službe.	1.1 Predlog dopolnitev in sprememb Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične javne službe.	KPI 1: Izdane odločbe o izpolnjevanju pogojev izvajanja knjižnične javne službe za vse knjižnice UM.	1/1	maj 2027	UKM, knjižnice UM
	1.2 Izdelava priporočil za nadgradnjo dejavnosti knjižnic UM z namenom izpolnjevanja pogojev za izvajanje knjižnične javne službe.		0/1	marec 2027	UKM
CILJ 2: Krepitev povezljivosti na temeljih skupnih uporabniških storitev.	2.1 Na podlagi analize dejavnosti knjižnic UM izdelava elaborata o potencialu knjižnic kot inovativnih, vključujočih in trajnostnih prostorov učenja in raziskovanja ob upoštevanju strokovni standardov in priporočil za visokošolske knjižnice.	KPI 2: Izdelan elaborat o potencialu knjižnic kot inovativnih, vključujočih in trajnostnih prostorov učenja in raziskovanja.	0/1	marec 2027	Komisija za knjižnični sistem; imenovanje delovne skupine
	2.2 Uvedba prevzemnih mest za knjižnično gradivo na vseh lokacijah knjižnic UM in na lokacijah Študentskih domov.	KPI 3: Uvedeno vsaj eno prevzemno mesto na lokaciji članice UM (prototip, ocena finančnega vložka).	0/1	september 2027	UKM
	2.3 Vzpostavitev enotnega digitalnega portala knjižnic UM kot enotne vstopne točke za uporabnike storitev knjižnic UM; enotna predstavitev uporabniških storitev in vizualne identitete knjižničnega sistema UM; priprava skupnih promocijskih materialov, izvedba skupnih promocijskih	KPI 4: Vzpostavljen portal knjižnic UM kot enotne vstopne točke.	1/1	december 2026	UKM
CILJ 3: Enovita rešitev za hranjenje knjižničnega gradiva v fizični obliki na Univerzi v Mariboru, ki podpira optimizacijo fizičnega prostora in dolgoročno upravljanje knjižničnih zbirk.	3.1 Aktiven pristop k vzpostavitvi dislociranega skladišča knjižničnega gradiva v lasti Univerze v Mariboru.	KPI 5: Vzpostavljeno centralno skladišče knjižničnega gradiva knjižnic UM.	0/1	oktober 2029	UKM

PODROČJE	CILJ	UKREP	KAZALNIK	IZHODIŠČNA/KONČNA VREDNOST KAZALNIKA	ROK IZVEDBE	ODGOVORNOST	
PODROČJE 2 KNJIŽNICE – DELEŽNIKI DIGITALNE PREOBRAZBE V VISOKOŠOLSKEM PROSTORU	CILJ 4: Vrednotenje knjižničnih zbirk knjižnic UM skozi prizmo potreb uporabnikov, dostopnosti in enakih možnosti.	4.1 Oblikovanje kriterijev za izbor gradiva po načelih enakih možnosti, internacionalizacije, družbene pravičnosti in trajnostnega razvoja družbe, v skladu z Agendo do 2030 Organizacije združenih narodov.	KPI 6: Izdelani kriteriji za izbor gradiva po načelih enakih možnosti, internacionalizacije, družbene pravičnosti in trajnostnega razvoja družbe.	0/1	oktober 2026	Komisija za knjižnični sistem; imenovanje delovne skupine	
		4.2 Prenova Dokumenta o upravljanju, izgradnji in razvoju knjižnične zbirke ter zagotavljanju dostopa do elektronskih informacijskih virov knjižnic UM.	KPI 7: Dopolnjen Dokument o upravljanju, izgradnji in razvoju knjižnične zbirke ter zagotavljanju dostopa do elektronskih informacijskih virov knjižnic UM.	1/1	februar 2027	UKM, knjižnice UM	
		4.3 Krepitev družbene odgovornosti uporabnikov s promocijo izbranega knjižničnega gradiva.	KPI 8: Vzpostavljen skupni načrt knjižnic UM za promocijo izbranega gradiva po načelih enakih možnosti, internacionalizacije, družbene pravičnosti in trajnostnega razvoja družbe.	0/1	februar 2028	UKM, knjižnice UM	
	CILJ 5: Celovito zagotavljanje dostopnosti do študijske literature z enotno digitalno vstopno točko – Skriptarnica Univerze v Mariboru.	5.1 Priprava predloga Pravilnika o študijskem gradivu na Univerzi v Mariboru.	KPI 9: Sprejet Pravilnik o študijskem gradivu na Univerzi v Mariboru.	0/1	junij 2026	UKM	
		5.2 Vzpostavitev univerzitetne spletne učne zbirke Skriptarnica.	KPI 10: Vzpostavljena univerzitetna spletna učna zbirka.	0/1	september 2026	UKM	
	CILJ 6: Pametni digitalni in fizični prostori v knjižnicah UM.	6.1 Izdelava seznama ključne IKT-opreme in tehnologije za nadgradnjo sodobne opremljenosti knjižnic UM in storitev.	KPI 11: Izdelan seznam ključne IKT-opreme in tehnologije.	0/1	marec 2027	UKM	
		6.2 Uvedba orodij umetne inteligence v knjižnične informacijske sisteme in podporne storitve.	KPI 12: Uvedeno vsaj eno orodje UI v knjižnično-informacijski sistem za izboljšanje uporabniške izkušnje.	0/1	marec 2028	UKM	
		6.3 Razvoj načrta za postopke varovanja in trajnega ohranjanja ter zmanjšanja možnosti poškodb in uničenja v primeru naravnih in drugih nesreč, ki zajema tako digitalne kot fizične zbirke.	KPI 13: Izdelane smernice in načrt za postopke varovanja in trajnega ohranjanja ter zmanjšanja možnosti poškodb in uničenja v primeru naravnih in drugih nesreč za poslovanje knjižnic UM.	0/1	marec 2029	Komisija za knjižnični sistem; imenovanje delovne skupine	

PODROČJE	CILJ	UKREP	KAZALNIK	IZHODIŠČNA/KONČNA VREDNOST KAZALNIKA	ROK IZVEDBE	ODGOVORNOST
PODROČJE 4 KADROVSKI RAZVOJ IN KOMPETENCE PRIHODNOSTI	CILJ 9: Razvoj kariernih poti strokovnih knjižničarskih delavcev.	9.1 Analiza obstoječih kompetenc zaposlenih v knjižnicah UM in ugotavljanje potrebnih kompetenc.	KPI 20: Izdelana analiza kompetenc zaposlenih v knjižnicah UM in detekcija potrebnih kompetenc.	0/1	september 2026	Komisija za knjižnični sistem; imenovanje delovne skupine
		9.2 Izdelava kadrovske projekcije na ravni knjižničnega sistema UM.	KPI 21: Izdelana kadrovska projekcija na ravni knjižničnega sistema UM.	0/1	junij 2026	Komisija za knjižnični sistem; imenovanje delovne skupine
	CILJ 10: Strokovni razvoj knjižničnih delavcev za prihodnost.	10.1 Razvoj sistema/programa mentorstva na ravni knjižničnega sistema Univerze v Mariboru za novo zaposlene v knjižnicah, ki temelji na rotacijskem učenju med knjižnicami UM.	KPI 22: Vzpostavljen mentorski sistem: uvajanje novih zaposlenih v knjižnicah po sistemu mentorstva na ravni knjižničnega sistema UM.	0/1	februar 2027	UKM
		10.2 Spodbujanje mobilnosti in sodelovanja strokovnih knjižničarskih delavcev znotraj evropskih in svetovnih knjižničnih mrež (ERASMUS+, LIBER, IFLA, EBLIDA ipd.).	KPI 23: Vsaj 2 izvedeni mobilnosti knjižničnih delavcev knjižnic UM na podlagi ERASMUS+ programov letno.	0/1	2026-2030	UKM, knjižnice UM

Univerza v Mariboru

Knjižnični sistem
Univerze v Mariboru

